

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXVIII. Nepesina. An conveniri possit de fructibus recompensativis pendente solutione quantitatis promissæ per transactionem initam ratione litis vertentis super bonis stabilibus fructiferis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

simodè feudorum æstimationes fieri soleant, atque distinctè considerentur pro majori, vel minori pretio.

Solidius ergò motivum mihi videbatur alterum negandi dictum debitum in genere, quodque nullatenus intraret dispositio *textus in l. curabit Cod. de action. empti*, quoniam emptor tanquam emptor jam ejus obligationem impleverat, atque pretium solverat, mediante vero & effectivo deposito in banco ut supra; Et consequenter soluta fuit omnis ejus obligatio; Causa verò debendi summam, pro qua hujusmodi fructus prætendebantur, erat omninò diversa ex novo & diverso titulo, seu contractu depositi, pro quo in jure cautum est, nullas accessiones pro pecunia deposita deberi; Neque implicat eundem emptorem loco banci subrogari posse, atque gerere personam depositarii diversam ab illa emptoris, ut in specie apud *Girb. dec. 87. num. 35.* & admititur *sup. in Senen. fructuum dis. 23.* quatenus titulus depositi verificaretur; Si enim habemus, quod etiam absque vera & effectiva solutione, sed solum ob illam fictam & intellectualem, quæ ex juris dispositione inesse dicitur in novatione, seu conversione debiti in aliam causam, seu alium contractum, cessat cursus hujusmodi fructuum, solumque prætendi possunt illæ accessiones, quæ ex novo contractu legitime resultant, *Soccin. conf. 130. numer. 18. Testay alleg. 16. num. 36. Leotar. de usuris q. 27. numer. fin.* multo magis, ubi vera & effectiva solutio sequuta est, cum explicita conversione ad diversum titulum depositi, seu retentionis pro cautela.

Unica verò difficultas, quam reflectendo ad veritatem, cogitabam desuper cadere posse, consistere videbatur in eo, An dicta recuperatio depositi importaret resolutionem actus, ac reductionem causæ ad non causam, perinde ac si ille nunquam sequutus esset, magis quam novationem, seu conversionem in novum contractum, quo casu perseverare diceretur prima causa debendi ex titulo emptoris, quia datum non dicitur id quod deinde avocatur, seu repetitur, ut per *Negusant. de pignor. 5. par. principali membr. 3. par. 2. n. 27. Trentacinq. lib. 3. var. resol. 22. vers. non requiritur Faber. in Cod. lib. 4. tit. 24. de finit. 37. num. 9. Leotar. de usuris q. 84. nu. 44. & segg.* atque in idem conferunt firmata per *Rotam in Romanacens. 24. Novembris 1628. coram Ghislerio cum aliis in Romana reviviscencia censuum sub tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum disc. 81. super reviviscencia censuum, vel prioris causæ debendi, non obstante vera & effectiva solutione, si pecunia soluta deinde avocatur.*

Verùm licet, ob non sequutam formalem disputationem, maturum iudicium desuper efformari non potuerit; Attamen in hoc statu, cum sensu etiam veritatis, credebam difficultatem non intrare, dictosque fructus non deberi, ex duplici fundamento; Primò quia dicta conclusio procedit quando causa reducitur ad non causam, seu solutio resolvitur ex conditione, quæ ipsi solutioni inest, ut est in casu, de quo in *d. Romana reviviscencia censuum*, quod scilicet creditor reciperet pecuniam non liberam, sed cum cautione de restituendo prioribus & posterioribus, & ad omne mandatum &c. quo casu dicitur recipi sub conditione resolutive, qua purificata actus resolvitur, ac habetur pro infecto; Si verò magis ad rem nostram, quando depositum ita conceptum est, quod repositum sit in libertate deponentis illud voluntariè & pro libito reassumendi, juxta ea quæ in hac materia facultatis reassumendi pecuniam depositam habentur in *Romana*

depositi seu censu 28. Junii 1645. & 26. Januarii 1646. Melio, quarum prima est *dec. 267. post Zach. de obl. & in his terminis loquuntur DD. apud Leotar. d. q. 84. num. 44. & segg.* quod in præsentis dicitur non poterat, dum depositum fuerat perfectum & judiciale, atque post longum intervallum reassumptum fuerat per emptorem, non jure suo, sed tanquam mandatarium venditorum.

Et secundò ob formalem novationem prioris contractus, cum notabili diminutione cautelæ emptoris, investiendo solum scuta 2. m. ac liberè dando reliqua 12. m. quæ investi debebant, ideoque dicebam emptorem huic ad eò præjudiciali novæ conventioni assensum præstitisse, intuitu sperati commodi ex retentione dictæ summe residualis absque usurarum cursu, donec sequeretur investimentum, ita unum incommodum cum altero commo compensando.

Eoque magis in hac sententiam deveniebam, ponderando quod nullum concurrebat interesse venditoris, dum interim & donec ipse de investimento sollicitus fuit, adhuc pecunia stetit otiosa in monte Pietatis, vel alio banco, cujus loco ipse emptor subrogatus fuerat, atque in materia usuraria spectatur solum interesse creditoris, non autem quid debitoris interfit, *Leotar. q. 32. nu. 21. & q. 96. numer. 7.*

Magnum fundamentum ex parte actoris constituebatur in observantia ejusdem Ducis, quæ dicebatur optima interpret, dum à dicto anno 1637. voluntariè solverat hujusmodi fructus, sed non videbatur motivum considerabile ob diversas facti circumstantias, dum ab hoc tempore citrà, stante interpellatione super prompta occasione investimenti, intrabat hæc obligatio, non ex ratione *text. in l. curabit*, sed in altera damnorum & interesse ratione moræ, & sic longè diversa ratio militabat.

NEPESINA

PRO

ALEXANDRO REGULO,

CUM

FRANCISCO ZAGAROLO.

Responsum pro veritate.

An conveniri possit de fructibus recompenlativis pendente solutione quantitatis promissa per transactionem initam ratione litis vertentis super bonis stabilibus fructiferis.

SUMMARIUM.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Pro debito quantitatis non debentur usura.*
- 3 *An transactio veniat sub nomine prohibita alienationis, & exigat easdem solemnitates, quas alienatio.*
- 4 *Declaratur conclusio, de qua nu. 2. ut non procedas in quantitate per transactionem conventa pro lite super bonis fructiferis.*
- 5 *De rationibus quibus conclusio innititur.*
- 6 *Obtinens aliquid per transactionem non obtinet jure novo, sed antiquo.*
- 7 *An & quando pro legitima relicta in pecunia debeantur fructus.*

8 *Quod*

3 Quod per transactionem interesse conveniri possit ad majorem rationem, quam fructuum rei, & de ratione.

DISC. XXVIII.

MOTA lite per Franciscum Zagarolum super immessione ad vineam, aliaque bona possessa per Alexandrum Regulum, tanquam subiecta fideicommissio ordinato per Francisci actoris majorem, deventum est ad concordiam, per quam Alexander reus & possessor se obligavit intra certum tempus solvere Francisco actori certam quantitatem pecuniariam, ejusque solutione pendente conventum fuit de fructibus recompenlativis ad rationem quinque pro centenario & anno; Cumque ex dictis fructibus decursis, partim solvisset, partim verò deberet, ex consilio solusdam jurisperiti de partibus, prætereunde cepit Alexander non teneri ad eos, qui soluti non fuerant, atque solutos tanquam usurarios imputandos esse in forsem, ex eo fundamento, quod ageretur de pecunia de sui natura sterili, ex qua citrà usuram non obstante conventionione, cessante contractu, vel titulo accessionum justificativo, indubitarum est istos non deberi, atque solutos imputandos esse in forsem ipso jure; non autem actione repetitionis indebiti juxta opinionem, in qua residet Rota & Curia ex deductis dec. 69. par. 9. rec. & passim, cum sit hodie principium absolutum.

Neque obstare dicebat Consultor, quod dicta pecunia in contractum deducta esset ex transactione pro juribus competentibus super bonis stabilibus fructiferis, quoniam cum Franciscus actor dicta bona non possideret, dici non poterat, quod se privasset fructibus ex bonis interim percipiendis, quodque alter contrahens non soluto pretio obtineret fructus ex re non sua, unde propterea intraret ratio, cui innixa est æquitas deducta ex text. in l. curabit C. de action. empti, dum Franciscus nihil possidebat, Alexander verò possessor continuavit percipere fructus jure proprii domini & possessionis, ut antea, & sic agebatur de pura quantitate in contractum deducta, ut possessor ita tolleret molestias, atque sui juris confirmationem obtineret, absque eo quod novum dominium, novamque possessionem acquireret.

Ad quod probandum, cum non modica allegationum congerie, deducebat ea, quæ habentur per DD. in questione, an prohibita alienatione, prohibita sit transactio, & in qua questione exceptis bonis Ecclesiæ, in quibus ex quadam peculiari ratione, juxta opinionem in Rota & Curia receptam indefinite ad validitatem exigitur beneplacitum Apostolicum, ut frequenter in sua materia sub tit. de alienat. in reliquis, magis communiter procedi videtur cum distinctione trium casuum; Primò scilicet ubi alienare prohibitus possidet bona, quæ recepto pretio, vel alia recompensa colliganti per transactionem dimittit; Secundò ubi possidet & non dimittit, sed aliquam summam pecuniariam colliganti promittit, cum ipsorum bonorum prohibitorum obligatione; Et tertio ubi non possidet, sed à colligante possessore pro juribus in litem deductis aliquam obtinet quantitatem, ut primo casu dicatur alienatio prohibita, & exigat solemnitates, quæ in alienationibus bonorum de jure communi, vel municipali juxta subjectam materiam requiruntur, secus autem in secundo & tertio, ex iis, quæ habentur in sinuata in materia in Camerinen. Ca-

stros. sub tit. de feud. disc. 49. & d. tit. de alienat. & contr. act.

Quare desuper ex parte ejusdem Alexandri pro veritate consultus, contrarium dixi probabilius videri, pro validitate scilicet conventionis, ideoque consului, quod à susceptione litis abstinendo, ob illam jam extrajudicialiter comminatam, curaret eo modo, quo melius posset, cum creditore se concordare; Quicquid enim sit de veritate dictæ distinctione super questione, an & quando transactio veniat sub prohibita alienatione ad effectum solemnitarum, sive alterum obligandi successores venientes jure proprio independentem à transigente, super quibus juxta laudabilem Curie stylum, superfluas, seu ad rem præcisè non facientes evagationes abhorrentem non immorabar; Ad præcisum tamen effectum, de quo agebatur, cum iis esset super bonis stabilibus fructiferis, non jure crediti, sed jure vendicationis, Dicebam omnino verius videri pro quantitate, quæ per transactionem promittatur actori loco jurium super talibus bonis competentium, intrare eandem æquitatem, seu rationem textus in d. l. curabit Cod. de action. empti, & consequenter pendente solutione licita remanebat conventio fructuum recompenlativorum in summa verisimili, ac ipsorum bonorum fructibus proportionata, juxta Canonistarum in foro receptissimam opinionem, quidquid Morales dubitent ex deductis per Leotar. de usuris q. 27. ac pluries in præcedentibus hoc eod. tit.

Idque probabam auctoritate & ratione; Auctoritate scilicet speciali Leotar. q. 43. n. 16. vers. tamesi, ubi in specie licite conventionis hujusmodi fructuum pendente solutione quantitatis promissæ per transactionem occasione litis super bonis stabilibus fructiferis; Quod etiam pro rata bonorum, vel jurium fructiferorum admittitur per Rotam in Viterbien. transactionis coram Cello inter suas dec. 277. & 291. & plenius in aliis in eadem causa editis coram Verospio, Albergato, & Taja, de quibus supra in eadem Viterbien. transactionis hoc tit. disc. 15.

Et ratione, quoniam transactio dicitur species rei judicata ad text. in l. non minorem, & l. fratres Cod. de transact. cum vulgaris concordantibus, quod scilicet ita partes concorditer evitando dubiis eventum, ejusque incertam aleam cum omnimoda unius ex eis iactura, eandem litem decidunt, ex bonis controversis, partim dimittendo, & partim retinendo, tanquam per speciem divisionis. Unde resultat recepta & frequens conclusio, quod ille qui per transactionem bona obtinet, vel retinet, non dicitur obtinere jure novo, & ex eo contractu ab altero colligante, sed jure proprio & primævo per quamdam remotionem obstaculi ad notat. per Bar. Castrens. & alios in l. pro fundo C. de transact. Molin. de primog. lib. 4. cap. 9. nu. 22. in fin. ubi Aden. Novogrol. alleg. 37. nu. 4. Rota dec. 306. n. 6. par. 5. rec. & frequenter; Et consequenter resultat, quod illa quantitas, quæ uni ex transigentibus promittitur, dicitur pretium portiois ipsorum bonorum, ita occultato alio contractu emptionis & venditionis eorumdem bonorum pro rata conventæ quantitati proportionata, quæ dicitur ipsorum bonorum pretium, ideoque intrant termini, seu dispositio dicti textus in l. curabit; Ut à simili & in proposito habemus in materia fructuum legitimæ, qui non debentur, ubi bona, ex quibus illa debentur, sunt sterilia, pura consistentia in pecunia & mobilibus, ac nominibus debitorum &c. juxta vulgares decisiones in Romana legitima del Nero coram Ottobono

bono inter sitas des. 38. & 81. sed si alius hereditarius parentis consistat in bonis fructiferis, ad quorum scissuram evitandam, filio non contradicenti relinquitur legitima in quantitate, pro ista donec solvatur, debentur etiam, citra usuram, accessiones, seu fructus tanquam recompensativi, cum ita occultari dicatur implicitus contractus emptionis & venditionis, dictaque quantitas dicatur pretium ipsorum bonorum, & consequenter intrat ratio seu æquitas dicti textus in l. curabit, ut tanquam abolutum admittitur apud Ottob. dictis decis. 38. & 81. & in specie advertitur per Leotar. quest. 18. numer. 19. & seqq. Straban. de interesse lib. 2. tit. 2. quest. unic. Rot. dec. 186. post Pacif. & sapius, cum sit distinctio hodie in foro plana, & habetur sub tit. de feud. disc. 108.

In tantibus autem terminis d. l. curabit, caderet solum difficultas, an taxa conventionalis adæquata esset fructibus ipsorum bonorum, quos ut sæpè in præcedentibus, excedere non potest, non constituto de alio interesse extrinseco lucri cessantis, vel damni emergentis; Verùm observabam istam difficultatem cadere in contractu emptionis, & venditionis, in quo agitur de totius rei pretio, secus autem in contractu transactionis, in quo incertum est pro qua bonorum parte quantitatis conventa sit, cum bona partim dimittantur, & partim ut supra in æquipollenti obtineantur, & consequenter ille major fructus esse potest pars pretii, quodque hoc intuitu minus datum, vel promissum sit de forte principali.

MARSICANA

LEGATI,

PRO

THOMASETTIS,

CUM

PP. CONGREGATIONIS

SCHOLARUM PIARUM.

Casus disputatus coram Arbitris.

An & quando pro legato quantitatis debeantur per heredem morosum usura seu accessiones, præsertim ubi agitur de legato ad favorem Ecclesiæ vel piæ causæ, Et quando in his legatis intreret ratio interesse lucri cessantis, vel damni emergentis.

SUMMARIUM.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Usura legatorum statuta de jure civili sunt hodie correctæ de jure canonico.*
- 3 *De morâ irregulari favore Ecclesiæ, vel piæ causæ, Et quod etiam favore piæ causæ non debeantur usura pro legato quantitatis.*
- 4 *Quando heres investivit pecuniam legatam in occasiones fructiferas, tunc fructus debentur legatario.*
- 5 *Contrarium dicitur verum.*
- 6 *In materia usuraria attenditur interesse creditoris non autem debitoris.*
- 7 *De ratione ob quam verum creditur id quod habetur num. 5.*

- 8 *Acquisitiones factæ per heredem gravatum de pecunia hereditaria, nisi acquirantur.*
- 9 *Quid de tutore erogante pecuniam pupillarem in mercimonia & negotiationes.*
- 10 *De heredem gravato negotiante pecuniam hereditariam, an faciat suum lucrum.*
- 11 *De auctoritate Gratiani, quando ei deferendum sit.*
- 12 *Declaratur conclusio, de qua num. 4.*
- 13 *Doctores sunt intelligendi juxta doctrinas quas allegant.*
- 14 *Quando pro legato quantitatis currant usura vel fructus favore Ecclesiæ, vel piæ causæ.*

D I S C. XXIX.

N Thomasettus, scriptis heredibus ejus ex fratre nepotibus, illos gravavit ad solvenda scuta 10. m. retrahenda ex quibusdam nominibus debitorum & fructibus locorum montium pro constructione Conventus PP. Congregationis Scholarum piarum, alios Religiosos vocando, quatenus isti PP. nolent, vel non possent dictum Conventum fundare; Cùmque inter dictos & alios Religiosos subsidariè vocatos, lites & controversiæ plurimum annorum spatio habitæ essent, heredes autem, vel ipsosmet fructus vel nomina debitorum exacta, & per testatorem ad id destinata investissent in loca montium Urbis, vel pecunias ita exactas in alios usus convertendo, assignassent tot eorum loca montium, ex quorum retractione, quando ad fundationem deveniendum esset, dicta quantitas prompta haberetur, post dictam litem finitam ad favorem dictæ Congregationis, solumque legatum in forte principali cum dictorum locorum montium pretio, præterdere ceperunt dicti PP. fructus temporis intermedii, aliasque præterisiones excitarunt, illam præsertim domus, in qua testator destinaverat dicti Conventus constructionem, quamvis illa in alio loco sequuta esset, & de qua habetur actum in eadem Marsicana legati sub tit. de legatis; Distincte differentis in duos Prælatos compromissis, in disputationibus coram eis habitis.

Scribentes pro dictis PP. auctoribus, procedendo cum opinionibus in Romana Curia receptissimis, ut scilicet hodie correctæ per jus canonicum dispositione juris civilis *reco titulo Cod. de usuris legatorum*, pro legato quantitatis, nulli fructus, nullæque accessiones ratione solius moræ regularis, vel irregularis debeantur, nisi concurrant alia requisita legitime justificata interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, ut de prædicta juris civilis correctione, cæteris allegatis advertitur per Leotar. de usuris quest. 18. numer. 1. & seqq. & per alios, de quibus infra, etiam si ageretur de legato ad favorem Ecclesiæ vel causæ piæ, non obstante dispositione text. in l. Sancimus Cod. de Episcop. & clericis contenta solum in Codicibus modernis, sive Ecclesiæ, ac piæ causæ & privilegio deducto ad instar minoris, vel pupilli, ex iis quæ plenè habentur apud Rovin. decis. 90. & Leotar. quest. 82. numer. 4. cum seqq. cùm id procedat in ordine ad moram irregularem absque interpellatione per heredem contrahenda, quæ tamen sola juxta opinionem, quam firmiter tenemus in Rota & Curia, non sufficit, nisi alia requisita lucri cessantis, vel damni emergentis concurrant, etiam respectu minorum vel pupillorum, cùm usura pupillares à jure civili decretæ per jus canonicum quoque correctæ sint ex deductis per